

Mare

'Als je alleen bent, kan er niemand op je letten'

Pagina 6 en 7

Hoe overleef je Dry January? 'Denk niet: eentje kan wel'

Pagina 3

Mysterieus ingrediënt: hoe Arabische gom de wereld veroverde

Pagina 9

Oorlog voer je het best in roze: studenten op weg naar het NK Risk

Pagina 11

De onderbuik controleert mee

Criminoloog ging op pad met de marechaussee

Etnisch profileren speelt een grote rol bij de grenscontroles van de marechaussee, concludeert criminoloog Jelmer Brouwer. 'Ik praat het niet goed, maar het is vrijwel onvermijdelijk.'

DOOR VINCENT BONGERS 'Bij de marechaussee maak je opvallende dingen mee', vertelt criminoloog Jelmer Brouwer. 'Op een ochtend werd er een taxi met Duits kenteken gecontroleerd. De marechaussee vond het vreemd dat er naast de chauffeur twee jongens van een jaar of twaalf zaten, zonder begeleiding. Ze vertelden dat zij Duits-Kroatisch waren en hadden geen identiteitsbewijs bij zich, maar wel een groot brood. Daarin zat voor duizenden euro's aan juwelen verstopt.'

Brouwer volgde de marechaussee voor zijn onderzoek naar grenzen, illegale migratie en criminaliteit. Vorige week promoveerde hij. Europese landen die 'Schengen' hebben ondertekend - het verdrag voor vrij verkeer van personen - schrappen in principe grenscontroles tussen lidstaten. Dat betekent echter niet dat alle grensbewaking is verdwenen. Het zogeheten Mobiel Toezicht Veiligheid (MTV) voert controles uit, net binnen de Nederlandse grens. Brouwer: 'Dat is een manier om toch nog een beetje in de gaten te houden wie er binnenkomt. Juridisch gezien zijn het geen grens- maar migratiecontroles.'

Anderhalf jaar lang ging de criminoloog met twee collega-onderzoekers mee. 'Bij de grens houden motorrijders het binnenkomende verkeer in de gaten. Als er iets langskomt waarvan ze denken "interessant", volgt er een controle. Wij wachtten op de parkeerplaats waar die controles plaatsvonden. Daar konden we alles zien en vragen waarom ze die ene auto eruit pikten. We probeerden ook de inzittenden te spreken, als ze daar zin in hadden. De enigen die echt kritisch waren op de controles waren Nederlanders met een migratie-achtergrond. Zij voelden zich

Grenscontrole door de marechaussee op de A16, tussen Breda en België. Foto Arie Kievit/Hollandse Hoogte

etnisch geprofileerd en kregen vaak geen tevredenstellende verklaring voor de controle. Hun Nederlanderschap werd in twijfel getrokken.'

Los van enkele spectaculaire gebeurtenissen - 'een passagier sprong op de snelweg uit een auto en rende weg: de marechaussee heeft hem nooit meer gezien' - was het ook saai. 'Veel wachten. De controles zijn heel beperkt: volgens de Schengen-afspraken mag het maar een aantal uur

per maand. Voor een deel is het een symbolische maatregel.'

Etnisch profileren speelt zeker een grote rol, concludeerde Brouwer. 'Dat zal voor niemand een verrassing zijn. De marechaussee staat er om illegale migratie tegen te gaan. Ik praat het niet goed, maar een bepaalde vorm van etnisch profileren is vrijwel onvermijdelijk.'

Een van de marechaussees zegt in Brouwers proefschrift ook: 'Als men-

sen vragen of we selecteren op basis van huidskleur, dan geven we dat toe. Het is voor ons een eerste indicatie dat een persoon mogelijk illegaal is. Deze selectie betekent echter niet automatisch dat we discrimineren.' Een collega vult aan dat 'huidskleur en hoe iemand eruit ziet natuurlijk belangrijke factoren zijn, maar het mogen uiteraard niet de enige factoren zijn'. Een ander vertelt dat auto's met meerdere inzittenden met een

Noord-Afrikaans uiterlijk vrijwel zeker een stopteken krijgen. Bulgaren en Roemenen worden vaak gelinkt aan criminaliteit en mensensmokkel, zegt een collega. 'Zij rijden door heel Europa om misdaden te plegen. Dat is gewoon bewezen.' Brouwer: 'Die profielen zijn lang niet altijd gebaseerd op harde feiten. Het onderbuikgevoel van de controleur is heel belangrijk.'

> Verder lezen op pagina 8

Beursaanvragen gaan op de schop

Zo willen de universiteiten en wetenschapsfinancier NWO samen proberen de werkdruk van wetenschappers te verlagen. Heel concreet is het nog niet.

Pagina 4

Ziekteverzuim bij Rechten gestegen

Bij de faculteit Rechten steeg het ziekteverzuim in 2018 flink ten opzichte van voorgaande jaren. Dat moet omlaag, vindt het faculteitsbestuur.

Pagina 4

Verdachten blijven langer vastzitten

Twee Leidenaren die verdacht worden van aanrandingen, moeten allebei langer vastzitten. Dat heeft de rechter bepaald.

Pagina 5

'Lessen trekken na fraude psycholoog'

Junior-medewerkers die samenwerkten met de frauderende psycholoog zullen geen schade ondervinden, verzekert de decaan van Sociale Wetenschappen.

Pagina 5

Bandirah Pagina 12

Geen commentaar

Hier. Stukje. Lezen. Doen.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN In Japan heb je een populair sportdrankje, *Pocari Sweat*. Het is wit, een beetje troebel, en – een beetje verontrustend – er zit zout in. Een andere frisdrankfavoriet: *Calpis*. Ofbeter: *Hot Calpis*. En vergeet niet de *Nude Crunky Balls* – lekkere hazelnootballetjes.

Een van de leukste dingen van vreemde talen leren, is merken hoe vaak we het verprutsen. Tatoeages zijn altijd lachen: een bevriende fotograaf zette ooit een foto van een halfnaakt Playboy-model op Facebook, van achteren, zodat de Chinese tatoeage op haar rug goed te zien was. Een Chinese vriendin lag dubbel: er stond 'Lemon made Lemon Water', verkeerd gespeld.

Dan zijn er de behulpzame vertalingen, om de internationale klant te bedienen. Zo ook in de kantines van de Leidse uni: *ham off the bone* (beenham) en *minced meat hot dog* (frikandel) zijn misschien ongelukkige vertalingen, maar ach, het is goed bedoeld. Een Chinees restaurant dat de moeite heeft genomen een Engelse menukaart te maken verdient sowieso wel een compliment. Maar dat maakt het niet minder grappig als je opeens *stir-fried wikipedia* zit te eten.

Het is niet eens zo makkelijk om een hilarische vertaalfout te maken. Vaak is het gewoon saaie marketing. Neem het Britse kledingmerk *Superdry*: heeft helemaal niets met Japan te maken. De Japanse slogan is iets in de trant van 'maximaal droog' en de gebiedende wijs van 'doen'. In het land zelf kennen ze het niet eens, daar is

Superdry een veel gedronken biertje. Niet dat het uitmaakt: de meeste klanten boeit het niet en het staat wel kosmopolitisch.

Maar...
...zo'n flater zou je toch niet bedenken voor een publiek waarvan een beduidend gedeelte juist die taal uitvoerig bestudeert, of als internationale instelling die prat gaat op haar taalopleidingen van wereldniveau? Toch?

Wel dus, afgaande op de enorme posters die overal op de universiteit te vinden zijn. Je weet wel, die met HIER en DAAR in koeienletters. Daarboven staan Japanse tekens: 'koko benkyou' en 'nagai benkyou'.

Dat slaat als een tiet op een drumstel. Het zijn woorden voor 'hier' en 'studie', en iets wat als 'lange studie' gelezen zou kunnen worden. Als je de woorden 'hier studie' intikt geeft zelfs Google Translate een betere vertaling.

En dat staat niet zo lekker, als je bedenkt dat de Universiteit Leiden een behoorlijk prestigieuze Japanologie-afdeling heeft. Daar waren ze er ook niet zo blij mee. Iemand heeft de letters in de UB al afgeplakt.

De uni heeft last van spraakverwarring. Het meest schizofrene aan het verhaal is namelijk dat de poster niet eens vertaald is naar het Engels. Het staat er wat klein op, maar de posters gaan eigenlijk over ruimere openingstijden van studieplekken. Best handig om te weten, ook voor de *internationals*. Wil de universiteit alleen internationaal lijken, of wil ze het ook zijn?

Column

Colofon

Redactie-adres Rapenburg 38, 2311 EX Leiden

Postbus 9500 2300 RA Leiden

Telefoon 071-527 7272

Website mareonline.nl

E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl

De redactie is op vrijdag gesloten.

Oplage circa 10.000

Hoofredactie

Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie

Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl

Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl

Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl

Sebastiaan van Loosbroek

s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl

Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl

Medewerkers

Vera Arntzen · Remco Breuker · Maia de Quay · Marit de

Roi · Benjamin Sprecher · Else van der Steeg · Ivo

Verseput

Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan

Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl

Basisontwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie

Art direction en vormgeving marcel van den berg joostmarcellis.nl

Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties Bureau van Vliet B.V.

Postbus 20 2040 AA Zandvoort

Telefoon 023-571 47 45

Redactieraad

Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel

(vice-voorzitter) · drs. Marije van den Berg · Prof. dr. Willem

van der Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van

Kinschot · Roel van Niekerk · Nathan Oosthoek · Frank

Rensen · dr. Alexander Pleijter · Marten Jesse Pot · dr.

Hermelijn Smits · Jonatan Wirix-Speetjens · Prof. dr. Kutsal

Yesilkagit

Jaarabonnementen

Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m

juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd

krijgen door €35 over te maken op IBAN

NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden

(o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en

vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres

te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.

Studenten betalen €25

Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending

redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272

Ingezonden mededelingen

Mededelingen voor het op donderdag verschijnende

nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag

16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.

ISSN 0166-3690

De unvollendete universiteit

Sommige van de mooiste menselijke creaties zijn niet af. De eerste maten van Schuberts *Unvollendete* zijn bovenaards mooi. Mozarts *Requiem* is onovertroffen - als de later er door een mindere god bijgeschreven maten maar niet uitgevoerd worden. Waarschijnlijk zou geen zichzelf respecterende uitgever nu nog het boek dat mijn academisch denken het diepgaandst heeft beïnvloed durven uitgeven, omdat het nooit voltooid werd en dus te excentriek is: Paul Feyerabends *The conquest of abundance: A tale of abstraction versus the richness of being*.

Dingen die onaf zijn en dat altijd zullen blijven, fascineren me - ook al omdat ze zo moeilijk te categoriseren zijn (behalve in de categorie Dingen Die Niet Af Zijn). Dit ergert me ook wel, moet ik toegeven, want zowel bij het luisteren naar Schubert of Mozart als bij het lezen van Feyerabend jeukt het altijd een beetje. Wat nou als hij het wél had afgeschreven? Een mens neigt nu eenmaal naar dingen die af zijn, voltooid, klaar.

Maar toch. Misschien had Schubert zijn *Unvollendete* wel in een sentimentele, doorsnee draak van een symfonie veranderd als hij ouder dan 31 was geworden. En wellicht was Paul Feyerabends polemische manier van argumenteren onverteerbaar geweest in een versie van *Conquest of abundance* zonder rafelrandjes, zonder lacunes, zonder oneffenheden, zonder buitenissige stellingen. We zullen het nooit weten.

Wat we wel weten is dat als ik nu mijn nog immer *unvollendete* boek over twaalfde-eeuws Mantsjoerije presenter als een weliswaar excentriek maar toch zeker ook belangwekkend werk, ik zojuist mijn jaarlijkse evaluatiegesprek met mijn leidinggevende onherstelbaar getorpedeerd heb. De categorie Dingen Die Niet Af Zijn roept in bureaucrateland nu eenmaal een diepe existentiële afgrond op. We zijn een beetje het vermogen kwijt om dingen permanent onaf te laten zijn, in wording, niet klaar.

En dat is jammer. Dat de mens verlangt naar dingen die af en heel zijn, wil niet zeggen dat we hem zo maar zijn zin moeten geven. Zeker niet op de universiteit, want als er ergens een vrijeplaats zou moeten zijn voor dingen die permanent buitenissig of in wording zijn, is dat de universiteit.

Was dat de universiteit. Want de universiteit lijkt een volmaakt voorbeeld te zijn van - o ironie - Paul Feyerabends argument in *The conquest of abundance* waarin de mens de oneindige - verwarrende en onbeheersbare - rijkheid van het bestaan tot beheersbare pakketjes informatie reduceert. Pakketjes studenten (netjes gelabeld op leeftijd, gender, eventuele deficiënties, afkomst), pakketjes publi-

caties, pakketjes jaartaken, pakketjes colleges, pakketjes subsidieaanvragen: alles om de ruwe onbeheersbaarheid te rubriceren en door te definiëren eenduidig en dus weerloos te maken. En alles netjes af.

Overzichtelijk is het wel. Academisch is het niet. Dat de mens een behapbaardere realiteit construeert uit de overweldigende overvloed aan alles rondom ons moge duidelijk zijn. Dat de universiteit daarin doorschiet ook: alles moet *manageable*, meetbaar en eenduidig zijn. Normuren bijvoorbeeld, het aantal uren dat een docent krijgt om een collegereeks voor te bereiden, te geven en te administreren. Die zijn af, *manageable* en meetbaar.

Ze zijn ook een zodanige abstrahering van de werkelijkheid dat ze er weinig meer mee te maken hebben: geen docent die ik ken kan met deze normuren 'echt' college geven, het zijn er in die werkelijkheid van echte studenten en echte papers simpelweg veel te weinig. Maar wel eenduidig en meetbaar, want geen rafelrandjes en zo.

Onverwacht mag deze ontwikkeling niet heten, nu de *core business* van de universiteit branding en bedrijfje spelen is geworden en docenten vooral dienen te professionaliseren. En waarom? Om voltooid te geraken, om steeds uniformer (want dat is beheersbaarder) te worden.

Het is geen toeval dat het grootste bestuurlijke verwijt aan de faculteit Geesteswetenschappen is dat zij te 'divers' is. En dan hebben we het over echte diversiteit, in mensen, methodes, denkpatronen, en al wat dies meer zij. En dus niet over de door politieke motieven ingegeven laffe schijndiversiteit van een universiteit 'die een afspiegeling is van de hele maatschappij'. Spaar me zo'n zouteloos instituut, dan kunnen we beter onszelf meteen opheffen.

Een universiteit spiegelt niet af, zij representeert ook niet. Zij is een toevluchtsoord en broedplaats voor excentriciteit, anders-zijn, voor meerduidigheid, voor onvoltooid-zijn. Dat is niet meetbaar, maar wel merkbaar, omdat zo'n *unvollendete* universiteit mensen, boeken en ideeën zal produceren die formeel wellicht niet af zijn, maar desalniettemin - of juist daardoor - een bovengemiddelde zeggingskracht blijken te hebben. Daar heeft de maatschappij wat aan, meer dan aan de eenduidige schijnwerkelijkheid van fact sheets en spreadsheets. Niets geen nieuwe financieringsaanvraagcircussen, werkdrukverlagingsmethodieken of programmanormen; wat we nodig hebben is *unvollendete* excentriciteit en rafelrandige werkelijkheden. Moeilijk te besturen en te administreren, zegt u? Ja, fijn hè?

REMC0 BREUKER is hoogleraar Koreaudies

Achtergrond

Deze maand even niet

Dry January is zowel een ontbering als een ontdekkingstocht

In oktober stop je met roken, in november laat je je snor staan voor het goede doel, en in januari drink je geen alcohol. Dry January is weer aangebroken. Hoe overleven studenten en medewerkers die meedoen de drooglegging?

Iedereen zegt: 'Stop gewoon'

Evelien Mols (25, media technology): 'Half december zag ik die reclamecampagne van "IkPas". Toen begon ik te denken. Sinds ik mag drinken, heb ik nog nooit een maand zonder alcohol gehad. Ik dronk meestal twee avonden per week best veel, en dan soms nog een avond een glas of een paar glazen. Het leek me eigenlijk vooral een interessant experiment om het eens te proberen zonder alcohol. En ik moet deze maand toch aan mijn scriptie.'

'In het weekend is het moeilijk, doordeweeks niet zo. Vrijdag wilde ik graag iets doen, een kroeg in, maar iedereen drinkt dan natuurlijk bier. Ik bestelde alcoholvrij bier, wat trouwens heel erg verschilt qua smaak. Heineken o.o kan ik echt aanraden, dat verschil proef je bijna niet.'

'Zelf vind ik het al lastig, maar anderen vinden het ook niet leuk als je niet drinkt. Ik heb de alcohol echt bijna van me af moeten slaan. Ze vinden het niet gezellig, of ze zeggen: "Je vindt het zelf ook niet leuk, stop er gewoon mee."

'Ik houd het bij één keer, daarna doe ik het nooit meer. Ik vind het echt niet leuk. Op 10 januari ging ik tellen hoe vaak ik al iets had afgeslagen: zeven keer! Op zeven verschillende dagen had ik toen al "nee" moeten zeggen.'

'Of ik heel januari ga volhouden, daar twijfel ik nog over. Binnenkort lever ik mijn scriptie in, dus daar wil ik wel wat op drinken. Een vriendin doet ook mee, die heeft zichzelf wat *wild-cards* gegund. Misschien doe ik dat ook maar.'

'Ik ga door tot april'

Rosalie Drinkwaard (20, biofarmaceutische wetenschappen): 'Sinds 1 januari heb ik niet gedronken. De eerste week was makkelijk, want toen was ik ziek. Ik had griep en ik dacht: dan kan ik net zo goed de hele maand niet drinken.'

'Iemand daagde me toen uit om drie maanden niet te drinken. Uitdagingen kan ik slecht afslaan, dus ik moest wel. Drie maanden zonder alcohol, met een aantal *cheats*. Vijf of zes keer mag ik in die maanden wel drinken van mezelf.'

'Hiervoor dronk ik al snel twee keer per week. Niet per se veel, maar toch. En als ik dan nog verjaardagen of andere dingen heb, wordt dat al gauw vaker.'

'Binnenkort ga ik op dispuitsweekend, dat zijn sowieso al twee *cheat* dagen. Ik zit bij een studentenvereniging, NSL, maar op de borrel is het gelukkig prima om water te drinken. Dat gaat best makkelijk zelfs, en is een stuk goedkoper. Soms doe ik dat ook voor tentamens, maar er bestaat wel een risico dat ik het vergeet en per ongeluk toch met een glas bier in mijn hand sta.'

'Omdat ik ziek was, viel het tot nu toe wel mee. Alleen toen mijn vader lentebockjes had gekocht, was het even lastig. Die zijn toch wel heel lekker. En op de vrijdagmiddagborrels. Zit ik aan een glas ginger ale in plaats van wijn, dan denk ik wel: "Hè bah, waarom nou?"'

'Iedereen verklaart me voor gek. Het was ludiek begonnen, maar ik probeer het nu toch wel serieus te doen. Ik doe het met iemand samen, dus dat is wel een goede stok achter de deur.'

Denk niet: "Eentje kan wel"

Olga van Marion (universitair docent Nederlands): 'Op mijn hardloopervereniging hadden mensen het over Dry January. Ik dacht: "Wat leuk, dat ga ik ook proberen!" Het is niet zo dat ik nu allerlei gezondheidsvoordelen merk. Ik zie het meer als een karaktertest. Ik merk wel dat het fijn is om het samen met een groep te doen. De nieuwjaarsborrel op de hardloopervereniging was dan ook goed te doen, omdat er rekening mee werd gehouden.'

'Het valt me allemaal erg mee, thuis al helemaal. Ik drink veel gemberthee en ik heb een voorraad champagne zonder alcohol. Als ik iets te vieren heb, wil ik graag wat drinken uit een glas met een pootje. Water of cola in een normaal glas vind ik heel ongezellig, dus daar heb ik dan die bubbels voor.'

'Het is een ontdekkingstocht geworden: ik doe een soort van proeverijen om uit te vinden wat het lekkerste bier is, bijvoorbeeld. Mijn favoriet is Leffe Blond zonder alcohol, dat is echt een uitvinding. En begin januari in een chique hotel heb ik de *mocktails* ontdekt. Dat was helemaal nieuw voor mij. Ik kreeg een prachtig drankje met bloemen erin.'

'Wat ik moeilijk vind, is om met vrienden te proosten, om niet te denken: "Ah, eentje kan wel." Op nieuwjaarsborrels gaan de glazen champagne op bladen rond. Dan moet ik aan de bar om Spa gaan vragen. En die glazen, dat is voor mij echt een probleem. Als ze rond zouden gaan met bladen met Spa in dezelfde glazen, zou het al een stuk makkelijker zijn.'

DOOR SUSAN WICHGERS

Een biercantus bij Augustinus. Foto Taco van der Eb

Waarom harddrugs promoten?

Studeer je af, krijg je een fles wijn. Bij een promotie staan er glazen champagne. Na een oratie drink je nog even een biertje of wijntje. Maar niet bij de oratie van hoogleraar Jeroen Jansen, afgelopen najaar. De KNO-arts en oncoloog hield zijn borrel bewust alcoholvrij.

Waarom?

'Om mensen te laten merken hoe vervelend het is als dat er opeens niet blijkt te zijn. Als je naar een oratie gaat, ben je voorbereid op alcohol. Zo wilde ik mensen laten merken hoezeer ze het gewend zijn. Veel mensen vonden het een goede zet, maar er waren er ook een paar die meteen naar l'Espérance vertrokken.'

Dus u deed het om een soort statement te maken?

'Mijn statement, als je dat al zo wil noemen, is dat het ziekenhuis en de universiteit een alcoholbeleid zou-

den moeten hebben. We moeten erover nadenken en er iets mee doen.'

Er is al best veel aan het veranderen in de manier waarop we naar alcohol kijken, toch?

'Ja, dat verandert wel, al is dat geen wetenschappelijke uitspraak. Over het algemeen denk ik dat de gezonde levensstijl steeds meer in opkomst is: niet meer roken, vegetarisch eten, yogalessen nemen.'

'De volgende stap is dat het normaal wordt om niet te drinken, dat je het niet meer hoeft te noemen. Een goed voorbeeld dat de rector me ooit vertelde: als je bij een masteruitreiking komt, staat er een dienblad met champagneglazen, maar niet met Spa rood. Dat moet je expliciet bestellen, terwijl de alcohol voor het grijpen staat. En een fles wijn is bijvoorbeeld ook een heel normaal cadeau om te geven. Als universiteit of gezondheidsinstelling is dat eigenlijk heel raar, want je promoot een harddrug. Er is heel veel te doen over misstanden en alcoholgebruik bij studenten-

verenigingen, dan moet je ook het goede voorbeeld geven.'

Alcohol moet het nieuwe roken worden, zei u.

'Dat hoef je niet te herhalen, hoor. Want als je het googlet, zijn er tien dingen die "het nieuwe roken" zouden zijn. Maar toch: net als bij roken, zou voor alcohol een actief ontmoedigingsbeleid goed zijn.'

'We zijn in Nederland eigenlijk cultureel verslaafd aan alcohol, we verbinden het aan leuke dingen. Om vijf uur mag de kurk van de fles, terwijl we weten dat het ongezond is. Daar bestaat geen discussie over.'

Heeft het eigenlijk zin om een maand niet te drinken?

'Voor je gezondheid heeft het geen zin, als je daarna weer verder gaat zoals je daarvoor deed tenminste. Maar het helpt wel op een andere manier: dat je kan zien dat je best zonder alcohol kan, dat het leven dan ook leuk is. Misschien merk je zelfs dat het prettiger is zonder.' 5

Nieuws

Crone naar Rotterdam

Hoogleraar neurocognitieve ontwikkelingspsychologie Eveline Crone stapt per 1 april over naar de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Daar wordt ze hoogleraar developmental neuroscience in society. Die leerstoel focust zich op de toekomst van de volgende generatie. Daarnaast wil Crone haar onderzoek integreren met hedendaagse maatschappelijke vraagstukken. Crone heeft in haar loopbaan verschillende grote onderzoeksbeurzen toegewezen gekregen, waaronder een Spinozapremie, de hoogste wetenschappelijke onderscheiding in Nederland.

Duidelijkheid over studieschuld

Steeds meer studenten lenen steeds meer geld van DUO. Uit onderzoek van Nibud blijkt dat studenten minder lenen als inzichtelijker wordt gemaakt wat de precieze gevolgen zijn. Daarom adviseert de organisatie aan DUO om daar duidelijker over te zijn. Volgens Nibud zou DUO de hoogte van de totale studieschuld moeten laten zien als ze blijven lenen zoals ze nu doen, de hoogte van het minimale maandbedrag dat ze straks moeten afbetalen en de leeftijd waarop ze klaar zijn met aflossen. 'Studenten moeten zorgen dat ze daarvan op de hoogte zijn, maar het zou goed zijn als DUO daar actief over bericht', zegt Nibud-directeur Arjan Vliegthart.

Physicaprijs

De Physicaprijs 2020 is toegekend aan natuurkundehoogleraar Martin van Hecke. De prijs wordt jaarlijks uitgereikt door de Nederlandse Natuurkundige Vereniging, aan een 'eminente, in Nederland werkzame natuurkundige'. Van Hecke doet in Leiden en bij het fysica-instituut AMOLF onderzoek naar metamaterialen: simpele materialen die ingewikkeld gedrag kunnen vertonen. De natuurkundeclub benadrukt dat hij de prijs ook krijgt voor zijn inzet voor jongere natuurkundigen, en zijn pogingen om zijn onderzoek aan een breder publiek uit te leggen, onder meer met behulp van YouTube-filmpjes.

Peter van Straaten-prijs

Schrijvers Esther Gerritsen, Yvonne Keuls en Marieke Lucas Rijneveld hebben de eerste editie van de Peter van Straaten Psychologie-prijs gewonnen. De prijs is bedoeld voor romans die een psychische aandoening beschrijven. Studenten van het vak klinische psychologie schreven essays, waarin ze onderbouwden hoe een roman aansluit op de vakliteratuur, of de vakliteratuur zelfs verrijkt. In totaal schreven tachtig studenten essays over veertig romans. Docenten maakten daaruit een shortlist, en de jury koos drie winnaars. De winnende schrijvers krijgen 1500 euro en een originele tekening van Peter van Straaten.

Groningers verduisteren 1,2 miljoen euro

Drie medewerkers van de Rijksuniversiteit Groningen hebben 1,2 miljoen euro weggesluisd. Een van hen, een hoogleraar van de letterenfaculteit, is ontslagen. De andere twee hebben 'ernstige waarschuwingen' gekregen.

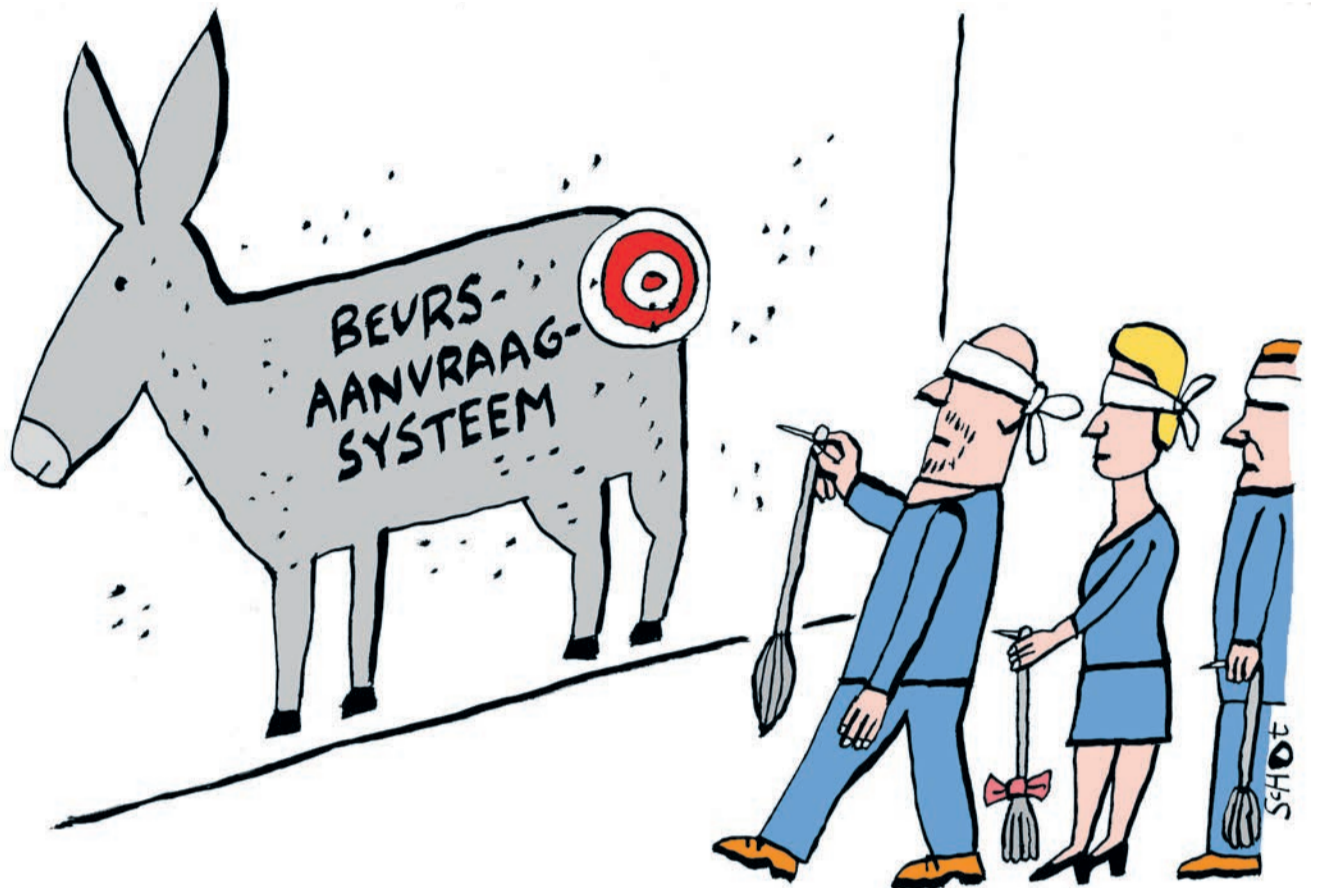
De drie medewerkers van de Faculteit der Letteren waren betrokken bij stichting Noha. De stichting had geen banden met de RUG, maar stond wel ingeschreven op het adres van de letterenfaculteit.

Met behulp van de stichting 'kon één van de medewerkers forse bedragen aan onkosten declareren en extra betalingen doen aan zichzelf, andere medewerkers en externen zonder enige toezicht', staat op de website van de RUG.

De universiteit is een civiele procedure tegen de stichting en een medewerker gestart, en heeft aangifte gedaan van (subsidie)fraude en valsheid in geschrifte.

Minder nadruk op beurzen

NWO denkt ook over een aanvraagquotum voor universiteiten

De universiteiten en wetenschapsfinancier NWO gaan samen proberen de werkdruk van wetenschappers te verlagen. Plan: Wie een slechte subsidieaanvraag doet, mag voor straf een tijdje geen nieuwe beurs aanvragen.

DOOR BART BRAUN Wetenschappers hebben het druk. Niet alleen met het geven van onderwijs en het doen van onderzoek, maar ook met het aanvragen van geld om dat onderzoek mee te doen. Uit een enquête van de Volkskrant in 2015 bleek dat ze tien tot dertig procent van hun onderzoeks-

tijd kwijt zijn aan beursaanvragen. De slagingskans is laag: meestal zo'n vijftien procent, maar veel minder komt ook voor. Gekkenwerk, maar je carrièreperspectief of het voortbestaan van je onderzoekslijn hangen sterk af van de vraag of je zo'n beurs krijgt of niet.

Dit moest anders, vond de minister. Die vroeg vorig jaar de universiteiten en de geldverstrekkers om met een verbeterplan te komen, en nu ligt er een opzetje: universiteitskoepel VSNU schreef samen met financier NWO een antwoord aan de minister.

Heel concreet is het allemaal nog niet en een gedeelte van de uitvoe-

ring mogen de universiteiten zelf inkleuren, maar het zegt wel iets over de richting waar de oplossing gezocht gaat worden.

De universiteiten hadden in november al beloofd dat ze onderzoekers minder hard gingen afrekenen op het behalen van beurzen. Jonge onderzoekers zullen vaker worden vrijgesteld van aanvragen, en krijgen 'startup packages' die ze beter op weg moeten helpen in onderzoeksland.

Van haar kant wil NWO het aantal deadlines verlagen: je stuurt je voorstel gewoon in als het af is, en als er genoeg op de stapel liggen komt er een beoordelingsronde. Wie dan alsnog een half-af voorstel instuurt,

krijgt ook straf: die mag vervolgens een tijdlang geen nieuwe beursaanvraag indienen. Ook opperen de geldverstrekker en de universiteitskoepel een maximaal aantal beursaanvragen per instelling. Dat bestaat overigens al voor sommige echt grote NWO-potten, bijvoorbeeld die voor dure onderzoeksapparatuur.

Al die plannen zorgen ervoor dat de universitaire afdelingen die wetenschappers ondersteunen bij beursaanvragen – zoals het Leidse Luris – een stuk belangrijker gaan worden. Die moeten straks een voorselectie uit gaan voeren: zowel om binnen het quotum te blijven als om indieningsbeperkingen te voorkomen.

'Het kaartenhuis stort in'

Bij de faculteit Rechten steeg het ziekteverzuim in 2018 flink ten opzichte van voorgaande jaren. Het faculteitsbestuur wil verzuimpercentage weer naar beneden zien te krijgen.

De rechtenfaculteit zag haar ziekteverzuimpercentage de afgelopen jaren toenemen van 2,7 procent in 2016 naar 3,6 procent in 2018. Het rechtenbestuur is geschrokken van deze stijging en vroeg de afdeling P&O om de verzuimcijfers te analyseren. Het bestuur heeft vervolgens een plan van aanpak geschreven waarin maatregelen staan om het verzuimpercentage weer omlaag te krijgen. Dit plan werd onlangs in de faculteitsraad besproken.

Het bestuur noemt het 'opvallend' dat de uitval bij promovendi en universitair docenten (UD's) sterk is gestegen. Ook waren medewerkers in deze categorieën relatief lang uit de running.

De faculteit spreekt van langdurig verzuim bij een periode van ziekte van langer dan vier weken. In 2018 waren zeven UD's langdurig niet aanwezig. In de categorie promovendi ging het zelfs om negen langdurig verzuimdossiers.

Als het om verzuim gaat, zijn dit dus functiecategorieën die aan-

dacht behoeven, aldus het plan van aanpak.

'Er zijn zorgen over de hoeveelheid mensen die uitvallen, mede door de hoge werkdruk', zei decaan Joanne van der Leun tijdens de vergadering. 'Leidinggevenden worstelen hiermee: hoe moeten we hier nu goed op reageren? Doen we dat wel goed genoeg? Of laten we mensen te diep wegzakken? Dat is de reden dat we dit plan hebben geschreven.'

'Dit is een signaal dat het niet per se goed gaat, dat is best een vervelende conclusie', reageerde personeelsraadslid en promovendus Thijs Beumers.

'Fijn dat er wat aan wordt gedaan. In het plan wordt ingezet op het meer nemen van rust. Medewerkers stapelen echter een berg aan vakantiedagen op, omdat ze gewoon geen tijd hebben om ze op te nemen. Het is voor de afdelingen echt heel lastig om mensen het rustig aan te laten doen. Op bepaalde punten in het jaar moet er eigenlijk niemand ziek worden, anders dondert het kaartenhuis in elkaar. Je moet dan als medewerker wel heel sterk in je schoenen staan om juist op die heel drukke momenten te zeggen: "het lukt me gewoon even niet".'

'Die enorme pieken in het on-

derwijs zijn lastig', erkende Van der Leun.

'Bij uitval in die periode begint het systeem te scheuren. Maar er zijn ook andere momenten in het jaar waar keuzes van medewerkers een rol spelen. Moet je wel alles doen wat je doet? Moet je overal wel zoveel tijd in stoppen? Daar zouden

gesprekken tussen leidinggevenden en medewerkers over moeten gaan.'

Het bespreken van verlof is echt heel belangrijk, aldus het bestuur. 'We werken niet met het idee dat die verlofdagen maar verdampen,' stelde Van der Leun. 'Zorg nou dat je elk jaar afspraken maakt over voldoende rust nemen.' VB

Advertenties

**5x in a row
elected to
best
childcare in
South Holland**

de
Kattekop
childcare centre

AWARD WINNAAR FOR SOUTH HOLLAND REGION*

For almost 40 years de Kattekop has been the child care centre for staff and students of Leiden University and affiliated institutions. Within walking distance of Leiden Central station.

Open from 07:30 hrs. till 18:30 hrs.

More information | www.dekatekop.nl | tel. 071 517 6363

*Reviewplatform Ouebble / tevreden.nl

FSW pakt werkklimaat aan

Bestuur over frauderende psycholoog: 'Lessen trekken uit dit traumatische geval'

Junior-medewerkers die samenwerkten met psycholoog Lorenza Colzato zullen geen schade ondervinden van haar fraude. Daar gaat het bestuur op toezien, aldus de decaan van de faculteit Sociale Wetenschappen.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'We zien erop toe dat junior-medewerkers, studenten en PhD's, geen schade ondervinden van de fraude van deze ex-medewerker', zei decaan Paul Wouters tijdens de laatste faculteitsraadsvergadering in december.

Hoe dit moet gebeuren is nog niet duidelijk. 'De faculteit is inderdaad

met (junior-)medewerkers en anderen in gesprek en zoekt samen met hen naar oplossingen. Als dat afgerond is, kunnen we er meer over zeggen', mailt universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke.

Studenten uit de faculteitsraad stelden vragen aan het bestuur over de kwestie. Ze wilden onder meer weten wat studenten kunnen doen als ze een vermoeden hebben van misstanden, en wat het bestuur doet om soortgelijke gevallen in de toekomst te voorkomen.

'We hebben er procedures voor, vertrouwenspersonen, ook voor studenten. Maar we moeten kijken: is het wel helder en zichtbaar genoeg? We hebben ook afspraken

om het in minder juridische termen te gieten', zei Wouters.

Hij is ook voor het aanstellen van een ombudsman, maar het college van bestuur wil dit niet. 'Mijn standpunt is simpel: een onafhankelijk persoon, dan heb je een completer pakket.' Bestuurslid Kristiaan van der Heijden benadrukt dat studenten wel een ombudsman hebben, en dat er ook een vertrouwenspersoon is voor kwesties met wetenschappelijke integriteit. 'Je kan ook naar de wetenschappelijk directeur', zei Wouters. 'Dat zou ik fijn vinden.'

In het vervolgonderzoek is het bestuur 'alle onderzoeken aan het doorlichten met professionele doorlichters', zei Wouters. 'Ook om te

identificeren waar kinken in de kabel zitten. Er spelen ethische overwegingen en overwegingen over wetenschappelijke integriteit mee: wil je proefpersonen bijvoorbeeld belasten met onderzoek dat niet heel belangrijk is? Daarnaast doen we klimaatonderzoek op de sectie, waarna we de conclusie verder bespreken met het personeel.'

Hij is optimistisch over hoe het nu gaat op de sectie. 'Het is nog niet af, maar het ziet er goed uit. Een beter werkklimaat.'

Het bestuur wil pro-actief communiceren en over de hele linie kijken hoe de problemen aangepakt kunnen worden. 'We willen het hele proces van hoe je wetenschap be-

drijft hoger tillen, en lessen trekken uit dit traumatische geval.'

Volgens een rapport van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit van vorige maand sjoemelde psycholoog Lorenza Colzato in haar Leidse tijd met beursaanvragen en data, en liet ze zonder toestemming van een ethische commissie bloed afnemen bij proefpersonen. Twee publicaties zijn ingetrokken. De universiteit is intussen bezig met een aanvullend onderzoek, waarbij haar andere publicaties onder de loep liggen. Colzato herkent zich niet in de beschuldigingen. Ze verklaarde een 'zondebok' te zijn voor fouten van anderen, en heeft een second opinion aangevraagd.

Wederom gezocht: Rembrandt-figuranten

Deze acht personen hadden vorig jaar de eer om te figureren in een levend schilderij: *De anatomische les van Dr. Nicolaes Tulp*. Op 11 en 12 juli 2020 worden in Leiden voor de tweede keer de Leidse Rembrandt Dagen gehouden. Er is plaats voor beperkt aantal nieuwe figuranten en acteurs die zich graag in de sfeer van de 17e eeuw willen onderdompelen. Bij interesse kun je je aanmelden door een mailtje te sturen naar leidse-rembrandtdagen@gmail.com. Op zaterdag 1 februari van 11 tot 12 uur willen de regisseurs mogelijk met je kennismaken en wordt bekeken welke rol het meest geschikt is voor jou.

Verdachten aanrandingen langer vast

Twee Leidenaren die verdacht worden van aanrandingen, moeten allebei langer vastzitten. De man die op 13 december werd aangehouden voor twee aanrandingen in Leiden, moet van de rechter nog 90 dagen langer in de cel blijven. Een andere Leidenaar, die eveneens verdacht wordt van twee aanrandingen, komt voorlopig ook niet vrij.

De 20-jarige man werd opgepakt na een aanranding in Utrecht. Toen hij werd aangehouden, bleek dat hij ook gezocht werd voor een aanranding in Leiden op 28 augustus. Zijn zaak komt op 19 februari voor de rechter, tot die tijd moet hij in de cel blijven zitten.

Het voorarrest van de 21-jarige man die in december werd opge-

pakt is verlengd met 90 dagen, dus hij komt tot april niet vrij. Hij wordt verdacht van de aanranding in de Doelensteeg in de nacht van 3 op 4 december, en een zedenincident in de Hekkensteeg op 6 november.

Hij heeft geen bekentenis afgelegd, en het onderzoek is nog in volle gang. Het OM heeft geen andere verdachten op het oog. **AK**

Medezeggenschap wordt opener

Sinds 1 januari kunnen ook studenten van buiten de EER (EU-landen plus Noorwegen, IJsland en Liechtenstein) zonder werkvergunning de universitaire medezeggenschap in. Ook kunnen zij nu bestuursfuncties bekleden bij studie- en studentenverenigingen.

Dat komt door een wetswijziging in het 'Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen'. Vorig jaar moesten deze studenten nog een werkvergunning hebben voordat ze aan deze functies konden deelnemen.

Studenten van buiten de EER hebben een verblijfsvergunning voor hun studie. Als ze ook over een werkvergunning beschikken, mogen ze naast hun studie maximaal 16 uur per week werken. Ook was het dan mogelijk bestuurswerk te doen of in de medezeggenschap te gaan. Met de wetswijziging hebben deze studenten voor die functies geen werkvergunning meer nodig. Het Interstedelijk Studentenvoetleg (ISO) is blij met de wijziging. 'Deze vrijstelling maakt de medezeggenschap toegankelijker voor studenten van buiten de EER.

Dat is een goede zaak, want als instellingen internationale studenten aantrekken is het vanzelfsprekend dat deze studenten ook moeten kunnen meepraten over hun onderwijs', zegt ISO-voorzitter Kees Gillesse.

Ook internationaliseringsorganisatie Nuffic is tevreden: 'Een *international classroom* stopt niet bij de muren van de collegezaal. Ook daarbuiten kunnen studenten van elkaar leren', aldus Nuffic-directeur Freddy Weima. Eerder werden studenten van buiten de EER al vrijgesteld van de werkvergunningseis bij stages. **SVL**

Cardioloog pleegde mogelijk fraude

Een promovenda van de Universiteit Maastricht heeft haar voormalig promotor, een hoogleraar cardiologie, beschuldigd van wetenschappelijke fraude. Daarnaast daagt ze de Universiteit Maastricht voor de rechter vanwege een andere zaak.

Dat schrijft *Observant*, het magazine van de Maastrichtse universiteit. De Griekse promovenda, Eleni Liapi, diende afgelopen jaar al een formele klacht in over haar promotor.

Volgens Liapi manipuleerde de hoogleraar herhaaldelijk resultaten van onderzoeken op zo'n manier dat ze aantrekkelijker werden voor het aanvragen van beurzen, en is er daarnaast sprake van datavervalsing in een proefschrift van afgelopen zomer. De zaak ligt nu bij de Commissie Wetenschappelijke Integriteit van de UM.

Naast deze fraudezaak zat Liapi afgelopen dinsdag in de rechtszaal tegenover de UM vanwege een ander conflict, met dezelfde hoogleraar. Deze zou haar sleutels van het lab hebben afgepakt, waardoor Liapi haar promotieonderzoek niet kan afmaken, en toegang tot bestanden hebben ontzegd waarin Liapi de vermeende valse data had ontdekt.

De advocaat van de hoogleraar verweerde dat het afpakken van de sleutels een reden had die niks met de beschuldigingen van doen had: Liapi had geen supervisor meer, en had dus niks te zoeken in het lab. Het Maastrichtse college van bestuur doet geen officiële uitspraak over de zaak, maar volgens *Observant* is het duidelijk dat het bestuur achter de handswijze van de hoogleraar staat.

De uitspraak van de rechter volgt binnen een week. **SW**

'Lipsius binnen zes minuten ontruimd'

Er komen geen extra toiletten in het Lipsius en het faculteitsbestuur verwacht geen extra drukte in de Lipsiuskantine vanaf de zomer van 2020.

Dat schrijft het faculteitsbestuur van Geesteswetenschappen in antwoord op vragen van de faculteitsraad.

Vanaf september 2020 wordt het drukker in het Lipsius door de verbouwing van Van Eyckhof en Wijkplaats. Maar nu al is het daar rond lunchtijd en bij collegewisselingen dringen geblazen. De studentgeleding van de faculteit Geesteswetenschappen stelde daarom schriftelijke vragen aan het faculteitsbestuur omtrent veiligheid en faciliteiten.

Zo wilde de studentgeleding weten of er voldoende toiletten zijn om de komende drukte aan te kunnen. Het faculteitsbestuur schrijft dat extra toiletten niet noodzakelijk zijn: er zijn er nu 47 (29 toiletten, 17 urinoirs en een mindervalidetoilet) en uit de berekening van een adviseur is dat voldoende gebleken.

De studentgeleding wilde ook weten of er een brandoefening wordt georganiseerd. Die komt er in sep-

tember 2020, schrijft het bestuur. 'Het uitgangspunt bij totale ontruiming is dat het gebouw binnen 15 minuten geheel leeg moet zijn. Met de huidige 8 trappenhuisen en de nieuwe bezetting kan hieraan voldaan worden binnen 6 minuten.'

Nog een vraag: waren de klachten van docenten meegenomen in het besluit om het aantal college-uren in de avond, van 17 tot 19 uur, te verbuizen? 'Met de afdeling Onderwijs en Studentzaken en de vice-decanen is er overleg geweest over hoe deze uren op te vullen', reageert het bestuur. 'Docenten zullen de mogelijkheid krijgen om voor de roostering één voorkeur voor een dagdeel op te geven waar ze niet ingeroosterd willen worden.' Alle medewerkers van de faculteit krijgen hierover een mail.

En dan is er nog de Lipsiuskantine, waar het rond lunchtijd zoeken is naar een zitplaats. Hoe wordt de toenemende drukte daar opgevangen? 'We verwachten geen extra drukte in het restaurant en het literair café ten gevolge van de verbouwing', schrijft het bestuur, 'maar we blijven de gang van zaken monitoren en zullen indien nodig aanpassingen doen.' **SVL**

Interview

Ik kon doen wat ik

Schrijver Herman Koch koesterde eenzaamheid, maar was ook op zoek naar gevaar

In zijn nieuwe autobiografische roman *Finse Dagen* beschrijft Herman Koch (1953) zijn reis naar Finland, het overlijden van zijn moeder, overmatig drankgebruik en levensgevaarlijke manoeuvres op snelle voertuigen. Maar: 'Ik flirtte niet met de dood.'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Het is winter 1973 als Herman Koch op negentienjarige leeftijd voor ruim een half jaar vertrekt naar een afgelegen schiereiland in het ijskoude, rijk besneeuwde Finland. Ver van de bewoonde wereld gaat hij assisteren op de boerderij van boer Matti en zijn vrouw Ritva. Zijn moeder is twee jaar eerder overleden, zijn vader wil dat hij in Finland gaat nadenken over zijn studiekeus, zodat hij Koch kan inschrijven op de universiteit. Koch zelf wil iets heel anders: de eenzaamheid opzoeken en zwaar werk verrichten op de boerderij, iets wat zijn omgeving dankzij zijn slungelige voorkomen voor onmogelijk houdt.

Op de houtzagerij, waar we de bomen met kettingen achter de tractor naartoe sleepten,

*zag ik mannen met drie vingers, met één arm eindigend in een stomp, mannen in geblokte houthakkershemden die hele bomen in één beweging op het platform tilden waar de cirkelzaag nooit stopte met draaien. (Uit: *Finse Dagen*)*

'Ik was er niet bang voor om er in mijn eentje naartoe te gaan. Ik verwachtte die eenzaamheid. Er zijn mensen die na een dag knettergek zouden worden, maar ik wist dat ik het aankon. De mensen zijn als een familie voor elkaar. Samen leven ze in een isolement. Je spreekt daar van een dorp als de huizen twee kilometer van elkaar af liggen. Omdat niemand Engels sprak, moest ik heel snel Fins leren. Maar er waren dagen dat ik met niemand praatte.

'Ik vond mezelf in die tijd een beetje raar, dat ik zo eenzaam wilde zijn. Maar eenzaamheid heeft als een rode draad door mijn leven gelopen, dus blijkaar vind ik er iets prettig aan. Ik was ook huiverig voor een studententijd waarin ik continu met mensen van mijn eigen leeftijd zou worden omgeven. Ik vond de middelbare school mooi zat. Ik wilde wel achter het leven komen, maar niet per se al-

leen maar met mensen van mijn eigen leeftijd. In Finland kreeg ik bijna alleen maar met volwassenen te maken. Ze zagen me als een jongetje dat moest worden beschermd.

'Mensen vinden het moeilijk om over eenzaamheid te praten, die vinden het wonderlijk en ongezellig als je zegt dat je 's avonds liever alleen bent. Als ik in een hotel overnacht voelt het normaler om een beetje aangeschoten om één uur 's nachts pas terug te komen dan wanneer je om negen uur naar je kamer gaat en er niet meer uitkomt. Maar ik hou daarvan. Ik wil gewoon lekker in bed zappen en een boek lezen, wat kan mij het schelen. Waarom zou ik per se nog de stad in gaan om mezelf te bewijzen? Daarom was ik ook niet bang om in mijn eentje naar Finland te gaan, een land waar niemand Engels sprak. Misschien zocht ik het wel bewust op. Met dit boek leren mensen die kant van mij kennen. Net als de persoon die, zodra het kan, bij feestjes en etentjes weg wil. Ik vind het prettig om te weten dat dat maar voor een bepaald aantal uren is.'

Anna's huid was bijna zo wit als de sneeuw buiten; afgezien van de roze wangen zat er geen kleur in haar gezicht, maar die kleur was

er in die duizenden jaren misschien afgesleten.

'In Finland werd ik verliefd op Anna, maar ik had een "vaste" vriendin in Amsterdam. Met die laatste heb ik nog steeds leuk contact. Omdat ik wist dat dit boek uitkwam, heb ik het haar afgelopen zomer opgebiecht, bijna vijftig jaar na dato. Daar hebben we heel erg hard om moeten lachen. Ik vond het raar als ze het pas in het boek zou lezen, maar het was ook raar om het haar nu nog te zeggen. Alsof je iets aan je vrouw moest opbiechten. Het klonk heel dramatisch dat er toen een ander is geweest, maar dat is het nu natuurlijk niet meer. Ik vroeg ook nog wat zij had uitgespookt, maar andersom was er niets gebeurd.

'Mijn vrouw zou het overigens begrijpen als ik naar Anna op zoek zou willen. Maar tegelijkertijd lijkt het ons allebei beter als ze niet gevonden wordt, haha. Ik denk dat Anna en ik ons alleen maar opgelaten zouden voelen.'

Het had ook andersom kunnen gaan. Ik had op mijn zeventiende kunnen sterven. Mijn moeder zou ontroostbaar zijn geweest. In plaats van dat ik ontroostbaar was geweest, zou ik hieraan toe kunnen voegen, maar zo

wilde

was het niet. Ik was weliswaar verdrietig, mijn wereld stortte in, maar ik was niet ontroostbaar. Er gebeurde iets, de wereld was verre van saai.

'Het overlijden van mijn moeder was op een bepaalde manier ook een bevrijding. Ze maakte zich altijd enorm veel zorgen dat er iets met me zou kunnen gebeuren. In Finland ontbrak dat beklemmende gevoel. Ik was vaak alleen en dan letten ze niet op me. Dan was ik met de tractor in de bossen en kon ik doen wat ik wilde. Een moeder die haar zoon verliest is ontroostbaar. In Finland was ik niet bang dat er iemand ontroostbaar zou achterblijven als mij iets zou overkomen.'

Een week voor de terugreis reed ik de tractor met hoge snelheid in een flauwe bocht van de weg af. Met opzet. Op een haar na miste ik een boom, en daarna nog een. Nat van het zweet bracht ik de tractor voor de derde boom tot stilstand (...) Dit verhaal vertel ik hier voor het eerst.

'Ik snap dat dit te lezen is als een zelfmoordpoging, maar zo was het niet. Ik wilde gewoon

kijken: wat gebeurt er als ik te hard ga en uit de bocht vlieg? Voor het overlijden van mijn moeder stond ik mezelf dit soort dingen niet toe.

'Datzelfde deed ik met mijn bromfietsen: hoe schuin kon ik in de bochten liggen tot ik eruit vloog? Ook heb ik vaak op brommers gezeten met te veel drank op. Ik ben in het boek iemand die wil leven, die dingen wil meemaken. Een eind aan het leven maken zit niet in de jongen die ik beschrijf. Ik was niet aan het flirten met de dood.'

Ik had meerdere schuivers (met de motorfiets, red.) op het nippertje goed zien aflopen in Frankrijk, Spanje en Marokko, een achttal bijna-doodervaringen gehad. Op Ibiza reed ik naar clubs om pas als het alweer licht werd terug te rijden naar het huis dat mijn vrienden uit Amsterdam hadden gehuurd. Altijd met minimaal tien gin-tonics achter de kiezen, ik remde niet af bij de op dat vroege uur doodstille kruispunten, integendeel, ik overschreed de maximumsnelheid met minstens vijftig kilometer.

'Het is niet zo dat ik de hele tijd op zoek was

'Er borrelden verhalen op die ik destijds liever voor mezelf hield.' Foto's Oof Verschuren

Op de set waren De Lullo's soms ook echt dronken

Herman Koch speelde ook een befaamde rol als corpsbal Kerstens in de serie Jiskefet. Samen met Michiel Romeyn (als Van Binsbergen) en Kees Prins (als Kamphuys) vormden ze De Lullo's. Daarin spelen ze drie corpsleden die heel veel drinken en vooral praten over seks. Vaste punchline: 'Hé lullo, heb je nog geneukt?'

'We zagen het corpsleven alleen van de buitenkant', zegt Koch. 'Cafés waar we soms kwamen werden opeens op vrijdagmiddag in beslag genomen door een grote groep van die jongens. We wilden er voor de sketches zo min mogelijk over weten. Toen er al een paar afleveringen waren uitgezonden zei een student tegen ons wat we allemaal verkeerd deden en hoe we hen beter konden imiteren. Toen zei ik: "Het gaat ons er niet om dat we jullie nadoen, maar dat straks iedereen die kijkt denkt dat jullie zijn zoals wij doen."

'Jaren later, toen ik eenmaal bekend was, ben ik meermaals door Minerva en Vindicat uitgenodigd om te worden geïnterviewd. Ik vond het

leuk om te zien hoe het daar nu echt was, maar ik heb nooit wat van die bijeenkomsten gebruikt in de sketches.

'Ik heb er zelf nooit aan gedacht om lid te worden van een corps, maar toen we De Lullo's speelden, dacht ik wel: wat is het leuk om zo te mogen zijn. Het was opgezet om het belachelijk te maken, maar tegelijkertijd is het heerlijk om de hele tijd zulke studententaal uit te mogen slaan en om zo lamlendig op de bank te hangen.

'We hadden ook geen tekst en verzonnen bijna alles ter plekke. De opnames, met publiek erbij, deden we altijd met bier. We leefden ons goed in, we werden soms echt dronken op de set. In sommige afleveringen is ook te zien dat we elkaar letterlijk niet meer verstonden. Ik lag vaak op de bank. Op momenten dat de set donker werd, ben ik meer dan eens op die bank in slaap gevallen. Dus als een van de lullo's dan de set op kwam werd ik ook echt wakker. Dat was alleen maar goed voor de show.'

naar gevaar. Maar ik had de kick nodig, een intense ervaring. Als schrijver wil je aan de ene kant echt dingen voelen en meemaken, en tegelijkertijd weet je dat je een enigszins saai leven moet leiden om dat goed te kunnen doen.

'Toen ik in 1994 vader werd, hield ik op met het uithalen van gevaarlijke dingen. Ik stopte met roken, ik zorgde dat ik niet meer te veel dronk. Ik reed helemaal geen motor meer. Ik wilde niet op mijn beurt weer bezorgd zijn om mijn zoon, dat hij dan ook op een motor zou willen rijden.

'Een jaar voor zijn geboorte reed ik nog met mijn vrouw zes weken door Amerika in een huurauto. Daarin hebben we nog een hoop gepaft, het dashboard lag bezaaid met pakjes Marlboro. Achterin lag een koelbox met biertjes. Dat was de laatste keer dat we op die manier *on the road* waren. Na de geboorte van ons kind hadden we geen krat bier meer achterin, maar een kinderzitje. Ik mis het ook niet meer. Ik herbeleef ze nu door de verhalen op te schrijven.'

Dit boek is autobiografisch. Een interviewer die daar geen genoeg mee neemt zou bij-

voorbeeld kunnen vragen welke gedeelten van dit boek misschien niet autobiografisch zijn. En ik zou daar vervolgens op kunnen antwoorden dat dit 'er niet toe doet'.

'Ik ben het soort schrijver dat een boek schrijft om erachter te komen wat voor boek hij wil schrijven. Ik had niet van tevoren gepland allemaal dingen te onthullen, maar al schrijvende borrelden vanzelf weer verhalen op die ik eigenlijk nooit eerder had verteld en destijds liever voor mezelf hield.

'Tegelijkertijd is er veel gefictionaliseerd. Ik laat in het midden wat echt is gebeurd en wat niet, en vind het leuk om dat zo te houden. Als mensen uit mijn privé-omgeving me vragen wat wel en niet waar is, zeg ik ook niet altijd de waarheid. Alleen ik weet het.'

Herman Koch, *Finse Dagen*. Uitgeverij Ambo Anthos, 308 pp. €22,99

Op donderdag 23 januari wordt Herman Koch geïnterviewd in boekhandel Kooyker, waar hij tevens de winnaar zal huldigen van de Mare-Kooyker Kerstverhalenwedstrijd, Breestraat 89, 19.30. Zie www.kooyker.nl

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 28 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 3

mavo. *Nederlands, 4 havo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijftigendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Academische Agenda

Prof.dr.mr. E.C.C. Punselie zal op vrijdag 17 januari een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Rechtsgeleerdheid met als leeropdracht Familierecht, in het bijzonder Jeugdrecht. De titel van de oratie is 'Een kindje van de ooeivaar? Over draagmoederschap: heden en toekomst'.

Mw. Q. Cao hoopt op dinsdag 21 januari om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Automated analysis approaches for coronary CT angiography'. Promotor is prof.dr. B.P.F. Lelieveldt.

Dhr. G.R.R. Desuter hoopt op dinsdag 21 januari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'The Montgomery Thyroplasty Implant System: a 360° assessment'. Promotor is prof.dr. P.P. van Benthem.

Mw. K.M.H. Alsarhi hoopt op dinsdag 21 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Unveiling parenting in Yemen: a study on maternal parenting practices in Slums in Yemen'. Promotoren zijn prof.dr. J. Mesman en prof.dr. L.R.A. Alink.

Dhr. H. Piena hoopt op dinsdag 21 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen.

De titel van het proefschrift is 'Kleurrijk Nederland. Beschilderd meubilair tussen 1600-1930'. Promotor is prof.dr. T.M. Eliëns.

Dhr. P. van Berlo hoopt op dinsdag 21 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Human Rights Elephants in an Era of Globalisation: Commodification, Crimmigration, and Human Rights in Confinement'. Promotoren zijn prof.dr. J.P. van der Leun en prof. mr.dr. M.A.H. van der Woude.

Dhr. T. van der Wel hoopt op woensdag 22 januari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Chemical genetic approaches for target validation'. Promotoren zijn prof.dr. M. van der Stelt en prof. dr. H.S. Overkleeft.

Mw. A.C. Abbing hoopt op woensdag 22 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Art therapy & Anxiety'. Promotor is prof.dr. J.T. Swaab.

Dhr. N.M.A. van den Berg hoopt op woensdag 22 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Family matters: a genealogical inquiry into the familial component of longevity'. Promotoren zijn prof.dr. P. Slagboom en prof.dr. A.P.O. Janssens.

Mw. H.S. Jónasdóttir hoopt op donderdag 23 januari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'New Technologies for the analysis of oxylipids Role and metabolism of oxylipids in rheumatic'. Promotor is prof.dr. R.E.M. Toes.

Mw. A. Ionova hoopt op donderdag 23 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The unbearable lightness of clitics'. Promotor is prof.dr. L.L. Cheng.

Mw. M.A.M. van Delft hoopt op donderdag 23 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'The characterization of anti-Carbamylated protein antibodies in rheumatic diseases'. Promotoren zijn prof.dr. R.E.M. Toes en prof. dr. T.W.J. Huizinga.

Mw. P.C.M. Kemp hoopt op donderdag 23 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Enforced performance of commercial sales contracts in the Netherlands, Singapore and China'. Promotoren zijn prof. mr.dr. H.B. Krans en prof. mr.dr. M.H. Wissink (RU Groningen).

Achtergrond

Praktijk en juridische werkelijkheid schuren

> Vervolg van de voorpagina

'De gemiddelde marechaussee op straat vertrouwt meer op zijn eigen ervaring dan op wat er ver weg in Den Haag op een ministerie wordt uitgedokterd. Ik denk echter wel dat het goed is om beter te evalueren welke profielen nu echt effectief zijn. Welke combinatie van voertuigen en inzittenden levert nou het meeste op? Dat gebeurt nu nog nauwelijks.'

De controles waren oorspronkelijk gericht op illegale migratie. 'Maar gaandeweg is het mandaat van het Mobiel Toezicht Veiligheid verbreed. Mensensmokkel en identiteitsfraude aanpakken werd ook een specifiek doel. Er moet echter wel een link zijn met illegale migratie. Andere vormen van criminaliteit moet de MTV overdragen aan de politie.'

Uit zijn onderzoek blijkt dat een aantal medewerkers van de marechaussee 'zich toch wel deels politieagent voelt', aldus Brouwer. 'Veel zaken zijn interessanter dan kijken of een persoon wel de juiste identiteitspapieren heeft. Er zit een spanning tussen de juridische werkelijkheid en de werkelijkheid op straat. Puur juridisch gezien mag de brigade zich alleen richten op mensensmokkel en identiteitsfraude. In de praktijk werkt het niet zo: die strikte scheiding is er niet. De MTV checkt ook mensen die overduidelijk geen vreemdeling zijn.'

De marechaussees zoeken daar een beetje hun eigen weg in, om – in hun ogen – zo effectief mogelijk te zijn.'

De controles zijn een voorbeeld van wat 'crimmigratie' wordt genoemd. 'Dat is de vervlechting van het vreemdelingtoezicht met strafrechtelijke handhaving. Migratie wordt steeds meer het strafrecht ingetrokken. Maar je ziet ook dat in de aanpak van criminaliteit gepleegd door vreemdelingen steeds vaker het vreemdelingenrecht wordt ingezet. Steeds meer mensen die wel legaal in Nederland zijn maar een strafbaar feit begaan, verliezen hun verblijfsrecht en worden uitgezet.'

Voorheen waren die rechtsdomeinen gescheiden. 'Vreemdelingenrecht is niet bedoeld om criminaliteit te bestrijden. Die vermenging kan best problematisch zijn. Als je er puriteins juridisch naar kijkt, is die vervlechting geen goede zaak. Binnen het strafrecht heeft een individu bijvoorbeeld een veel sterkere rechtspositie en zijn er veel meer procedurele rechtswaarborgen dan in het vreemdelingenrecht.'

DOOR VINCENT BONGERS

Jelmer Brouwer, *Detection, Detention, Deportation. Criminal justice and migration control through the lens of crimmigration*. Promotie was 8 januari.

Wie niet terug kan, wordt 'geklinkerd'

Criminoloog Jelmer Brouwer deed ook een groot onderzoek naar de gevangenis in Ter Apel. Daar zijn uitsluitend niet-Nederlanders die geen wettelijk verblijfsrecht hebben in Nederland opgesloten. Na hun straf worden deze 'vreemdelingen in de strafrechtsketen' (VRIS'ers) uitgezet naar het land van herkomst.

Brouwer sprak bewaarders en gevangenen. Tot 2014 was Ter Apel een gewone gevangenis. Het personeel is niet specifiek opgeleid voor het werken met VRIS'ers. 'Taal is een probleem. Er zitten 66 verschillende nationaliteiten. Een deel van de gevangenen spreekt geen Nederlands, Engels of Duits. Er wordt heel veel informeel getolkt. Wie meerdere talen spreekt, is populair. Bij voorkeur worden gevangenen met dezelfde achtergrond bij elkaar gezet. Dat helpt wel tegen eenzaamheid. Want dat is toch wel een probleem.'

'Er zijn ook wel gevangenen die er al meer dan twintig jaar wonen, vanwege onze migratiegeschiedenis vrij veel Turken en Marokkanen die een gezin in Nederland hebben en toch het land uit moeten. Het grote verschil met een gewone gevangenis is dat er uiteraard weinig aandacht is voor terugkeer in de Nederlandse samenleving.'

Want die komt er dus officieel uiteraard niet.'

Het uitzetpercentage van VRIS'ers ligt rond de 70 à 80 procent. 'Dat is nog vrij hoog als je kijkt naar alle migranten die moeten vertrekken, daarvan wordt slechts de helft uitgezet.' Waar het niet lukt? 'Marokko is bijvoorbeeld een no-toir ingewikkeld land als het gaat om terugkeer, en al helemaal niet als het gaat om iemand die al twintig jaar in Nederland woont. Zo iemand wordt zoals dat heet "geklinkerd": op straat gezet. Die is dan illegaal in Nederland en gaat het zwarte circuit in. Dat verbetert de veiligheid niet.'

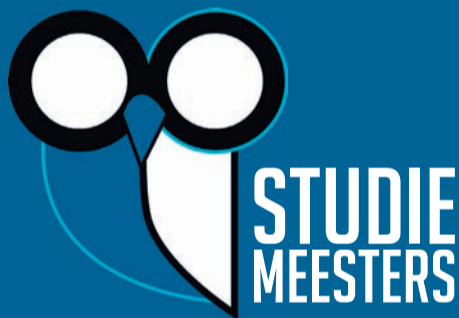
'Hoe langer je hier bent, des te zwaarder het gepleegde delict moet zijn om de verblijfsstatus te verliezen. De laatste tien jaar is dat beleid drie keer aangepast. Voorheen zat er ook een einddatum aan. Na twintig jaar kon je, zelfs als je een moord zou plegen, niet meer worden uitgezet. Dat is niet meer zo. Ik heb daar mijn bedenkingen bij. We hebben dan het strafrecht al toegepast. Wat is de toegevoegde waarde om daar nog overheen het vreemdelingenrecht toe te passen?'

Toch zal de regeling niet versoepeld worden, weet Brouwer. 'Zelfs de meest linkse partijen zijn tegen elke vorm van "soft" omgaan met criminele vreemdelingen.'

SCRIPTIEBEGELEIDING

BIJLES

STUDIEDAG

SPECIALISTEN DIE JE VERDER HELPEN MET JE STUDIE

NU OOK IN LEIDEN!
OPENINGSACTIE:
GRATIS STUDIEDAG
WWW.STUDIEMEESTERS.NL

HERENSTRAAT 9 LEIDEN • 071-7370123 • INFO@STUDIEMEESTERS.NL

Tranen van goud

Hoe Arabische gom de wereld veroverde

Er zijn oorlogen gevoerd, en fortuinen vergaard en verloren vanwege de handel in Arabische gom. Antropoloog Dorrit van Dalen schreef een spannend boek over dit mysterieuze ingrediënt.

DOOR BART BRAUN 'Lees de etiketten van alles wat je koopt, en SCHAFF NIETS AAN MET ARABISCHE GOM ERIN!', aldus een anoniem pamflet op het internet in 2001. In de nasleep van de terroristische aanslagen op 11 september van dat jaar had een Britse krant ontdekt dat terreurorganisatie Al-Qaeda handelde in Arabische gom uit Soedan. Wie het spul boycotte, voorkwam dat de terroristen rijker werden: simpel.

Behalve dan dat er niet voor niets stond dat je 'alle' etiketten moet lezen. Die gom, op ingrediëntenlijstjes vaak vermomd als E414, is namelijk echt in allerlei producten te vinden. Het is geur- en smaakloos, klontert niet, en maakt de dingen waar je het in stopt beter. Als het al enig effect heeft op de gezondheid dan is dat positief. Je zou het in onbepaalde hoeveelheden kunnen eten of drinken, mocht je de behoefte voelen.

Als emulgator zorgt het ervoor dat frisdrank, inkt en saladedressing zich niet splitsen in hun verschillende onderdelen. Als verdikkingsmiddel geeft het ijs een goede consistentie. Het is de 'lijm' op sigarettenvloeit, het plakt de kleurlaag op M&M's, het zit in cosmetica, nepvlees, insecticiden, medicijnen en in snoepjes, zoals de betere soorten drop.

Arabische gom, de 'manna' uit de Bijbel en de Koran, is gesteld bomenleed. Je kan de betreffende boomsoorten best op een plantage telen. Dan groeien ze sneller en staan ze lekker dicht bij elkaar. Alleen komt er dan een stuk minder gom vanaf. Droogte moeten ze hebben, geselende woestijnwind, plantenziektes en knagende insecten: dan pas scheidt de boom een dik, gelig spul af: de tranen der acacia's. In tegenstelling tot hars is het oplosbaar in water. Als het vers uit de boom komt is het zacht en kneedbaar, om later uit te harden tot een soort gouden, halfdoorzichtig kristal. Appel- en kersenbomen maken ook gom aan als ze in nood verkeren, maar dat is veel minder geschikt voor allerlei industrieën.

Niet alleen laat de gom zich niet namaken, ook de eigenschappen laten zich moeilijk vangen. In haar boekje *Gum Arabic* vertelt de Leidse antropoloog Dorrit van Dalen het verhaal van een Zeeuwse snoepfabrikant die het spul gebruikte om de buitenkant van snoepjes te bedekken. Op een dag plakte het niet meer. Dezelfde zakken met gom van dezelfde boomsoort uit dezelfde regio, de inhoud zag er hetzelfde uit, maar toch kon je er nauwelijks snoepjes mee maken. Een paar jaar later werkte de gom weer als vanouds, maar noch de snoepmaker noch de gomleverancier had een idee waarom.

Gum Arabic vertelt de cultuurgeschiedenis van de acaciatranen, en ook het verhaal van Van Dalens speurtocht om achter die geschiedenis te komen. Het is uitgegeven door Leiden University Press, de uitgever van de universiteit, maar niemand hoeft zich daardoor af te laten schrikken. Dit is de vertaalde en geüpdatete versie van een eerder bij Bert Bakker verschenen Nederlandstalig boekje.

Geen moeilijke academische verhandeling, maar een lezersvriendelijk publieksboek, dus. Sterker nog, als er iets van kritiek gegeven moet worden, dan zou dat zijn dat de biochemie van de gom – toch de basis van het enorme belang ervan – er wat bekaaid vanaf komt, vergeleken met de geschiedschrijving. Pas in het allerlaatste hoofdstukje, er staat nog net geen 'Appendix' boven, wordt een beetje duidelijk waaruit die gomkristallen nou eigenlijk bestaan.

Van die geschiedschrijving is het in elk geval smullen. De lappen van Egyptische mummies werden gedrenkt in opgeloste gom, Plinius beschreef hoe in het oude Rome parfum werd gemaakt met gom, in kloosters schreven monniken hun boeken met inkt op basis van gom en gal. De handel was lange tijd in handen van de Arabieren – vandaar 'Arabische gom' – maar in de vijftiende eeuw begonnen de Europeanen vastere voet in Afrika te krijgen. Nu kon er onderhandeld worden

met de 'Moren', zij het met het risico dat ze je gevangen namen en als slaaf verkochten.

In de achttiende eeuw bleek dat Arabische gom onmisbaar was voor het bedrukken van katoen met kleurrijke patronen, en iedereen wilde katoen met kleurrijke patronen. De prijs van gom schoot omhoog. Frankrijk verbood de verkoop ervan aan niet-Fransen en in Engeland smeekten de kledingbedrukkers hun overheid om hulp tegen te hoge gomprijzen. Met fregatten, kanonnen en sluwe diplomatie vochten de Fransen en de Britten lange oorlogen uit om toegang tot de gommarkt af te dwingen. Wie het had, kon stinkend rijk worden: in een goed jaar verkocht de Franse *Compagnie* haar gom voor dertig keer de inkoopprijs op de markten van Parijs en Londen.

Het spul was goud waard, kortom. En dat is het nog steeds. Omdat het zich vooralsnog niet na laat maken, zijn sommige van de modernste in-

dustrieën ter wereld vrijwel geheel afhankelijk van in het wild groeiende *Acacia*-bomen in de Sahel, en de bereidheid van de plaatselijke bevolking om de gom van die bomen te peuten. Als die staakt, of een sprinkhanenplaag de oogst vernield, kan de prijs van gom rustig vijf, zes keer zo hoog worden als normaal, en je hebt het als frisdrankfabrikant maar te slikken. De boycot waar de boze pamfletschrijver in 2001 tot opriep, is nog steeds ondenkbaar.

Gum Arabic vertelt het verhaal van een product dat iedereen misschien wel dagelijks binnen krijgt zonder het te beseffen, en het is een prachtverhaal met ontdekkingsreizigers, stomend hete Afrikaanse landen, politiek, religie, rijkdom en macht. Lees het, en je bekijkt je flesje cola voortaan met andere ogen.

Dorrit van Dalen, *Gum Arabic – The golden tears of the acacia tree*. Leiden University Press, 203 pagina's € 26,99

Prent over de gomhandel (1747).

Arabische gom is eerst rubberachtig, maar droogt snel op tot kristalachtige bolletjes. Foto Tarig A. Eltom

Zuurstoflijn

Astronomen bestuderen voorwerpen in de ruimte onder meer met behulp van zogeheten spectraallijnen. Dat zijn de 'vingerafdrukken' die bepaalde stoffen achterlaten in het sterrenlicht. Een veelgebruikte spectraallijn is die van koolstof, maar die werkt niet zo goed als het ding – een sterrenstelsel of een interstellair gaswolk, bijvoorbeeld – heel ver weg staat.

In een binnenkort verschijnend artikel in *The Astrophysical Journal Letters* beschrijft Matús Rybák van de Leidse Sterrewacht samen met Leidse en Amerikaanse collega's een andere aanpak: een spectraallijn die hoort bij zuurstof. Normaal gesproken heb je daar niet zoveel aan, want de lucht hier op aarde bevat ook zuurstof. Dan is onduidelijk of de spectraallijn die je meet nou in de verre ruimte is gevormd, of juist vlak voor je telescoop.

Als het voorwerp dat je wilt bekijken zich echter snel genoeg van de aarde weg beweegt, verschuift de golflengte van die spectraallijn een beetje, net zoals het geluid van een auto anders klinkt als hij je gepasseerd is.

Zo'n 'roodverschoven' spectraallijn kun je wel meten met een telescoop op aarde. In theorie is dat eenvoudig, in de praktijk duurde het twintig jaar voordat deze eerste meting met een grondtelescoop er eindelijk was. Rybák en co gebruikten de truc om de dichtheid van het sterrenstelsel G09.83808 te meten, en laten daarmee zien dat de nieuwe sterrenkundige aanpak ook echt werkt.

Kogelvorsers

Als er geschoten is op een plaats delict, kan de politie een kogelonderzoek laten doen. Een forensisch onderzoeker vergelijkt dan bijvoorbeeld de gevonden kogels met kogels die nadien worden afgeschoten met het wapen van de verdachte. Elk wapen laat sporen achter op de kogels of hulzen, en zo kan de onderzoeker iets zeggen over de waarschijnlijkheid dat de gevonden kogels zijn afgeschoten met het onderzochte wapen.

In het vakblad *Forensic Science International* vergelijken forensische wetenschappers, waaronder de Leidse hoogleraar Charles Berger, de kogels van tweehonderd afgevuurde Glock 9mm-pistolen. Al die kogels werden vergeleken met speciale software, en een paar vergelijkingen werden ook opgestuurd naar 77 forensische experts van over de hele wereld. Komen deze twee kogels uit dezelfde loop of niet? Hoe zeker denkt u daarvan te zijn?

De mensen kunnen zich gemiddeld nog meten met de computer: ze zijn ietsje slechter in het herkennen van kogels uit hetzelfde pistool, maar als er twee pistolen waren, hadden zij dat beter door dan de software. 'Gemiddeld' is wel het kernwoord hier: er zaten ook onderzoekers tussen die bij meer dan tien procent van de kogels ten onrechte een 'match' aangaven. Geen geruststellende gedachte voor iemand die terecht staat.

Als je vergelijkt hoe goed de menselijke beoordelaars nou echt zijn en hoe betrouwbaar ze hun resultaten vinden, blijkt dat de meeste kogelvorsers zichzelf overschatten. Iets waar de beroepsgroep aan kan werken, suggereren de auteurs. Ze hopen dat verder onderzoek naar de sterke en zwakke punten van menselijke experts en computer-analyse ertoe kan leiden dat de twee aanpakken beter gecombineerd kunnen worden.

Hi! I love you! Bye!

K-pop fans discuss the Korean Wave that's hit Europe

Korean girl group EVO.

K-pop seems to be at the root of Korean Studies' rapid growth, but for some students, it's "slightly annoying".

BY ANOUSHKA KLOOSTERMAN Twelve years ago, more Koreans studied Dutch than Dutch studied Korean but things have certainly changed since then: the number of enrolments at Korean Studies has risen so drastically that there are now more Dutch students learning Korean (nearly seventy students starting this year) than there are reading Dutch (forty) in Leiden, not bad for a programme that was once the poor relation of the Asian language courses.

Why is there so much interest? "You can tell that K-pop is one of the aspects that's had the most impact", says Joyce Trimbach (22), who started this year. "It's the reason many people are here. Talk to other students and you'll hear things like: 'I've been a fan of K-pop for ten years.' Everything's perfected, it's the perfect look: the artists are slim and good looking, they move around a lot and they can sing, they're talented."

Other aspects of Korean culture are growing in popularity too, she has noticed. "A lot of fashion, including clothes from H&M and Monki, is inspired by whatever was already trendy in Korea. That's how I became interested, scrolling on Pinterest and Tumblr till it drove me nuts."

Tanuki, the club for students of Japanese, is a bit worried that Korean Studies has a reputation of being the "K-pop course". "Most students listen to it and take an interest in it, but they're not hardcore", the committee said in an email. "Every year, there'll be some fanatics who enrol but most of them drop out quickly because Korean Studies is not focused on K-pop but on more relevant things like history and international relations."

Trimbach has faced this too. "When I say 'I'm doing Korean Studies' people often ask: oh, because you

like K-pop, right? It's slightly annoying, but kind of embarrassing too, I guess. There are plenty of people who are here for the programme itself. I know lots of people who are specifically interested in the political relations between North and South Korea and how it affects global politics."

"In the first year, many people soon drop out because it wasn't what they imagined it would be when they started", says master's student Amber Vermunt (23). "They think, cool: Korean and K-pop. There are still lots of subjects concerning politics and history, but that's what I like about it."

Nonetheless, she is a fan of K-pop too. "When I was younger, about fifteen, it was my whole life. I spent all day watching videos, looking for news, tweets, I was obsessed. It's not so bad now. When I started this course, I realised that it's not all fun and games" (see the box). In fact, when she first started at university, she set up a K-pop dance group and still dances with it and posts videos of it. "The numbers of such dance groups have risen steeply in the last two years, especially in the Netherlands. We give workshops which are attended by fans."

The spread of Korean culture, led by K-pop, is also known as Hallyu - the Korean Wave - and has been a phenomenon for some time in Asia, but is gradually conquering Europe too. When the Korean boy band BTS performed in Amsterdam last year, some people, including the media, were indignant: the tickets (prices ranged from 90 to 180 Euros) sold out within half an hour and to quite young fans. The queue to the Ziggo Dome was tailed back a kilometre.

"My God, the queue!" According to Leanna van Lambalgen (19, Linguistics), it was a "madhouse". "I was at the front; I'd been queueing since nine in the morning. I had an exam week the following week, but I don't regret it. I do it for the band." She saw them again later, in Paris, and recently she saw girl band Dream-

catcher in Amsterdam. "I had VIP tickets for the concert, which cost 110 Euros. That gets you early access, some goodies and a hi-touch with the band, a kind of high five. It's really, really short - you only have time to say: 'Hi, I love you! Bye!'"

BTS is one of the biggest boy bands in the world. They have - estimates vary - about 90 million fans around the world. Fan culture is mainly played out online. Every band has its own fan club. BTS has the biggest one, called the ARMY, which stands for Adorable Representative M.C. for Youth.

"It really is a force to be reckoned with", Van Lambalgen explains. "Fans are loyal, so that gives them so much power when it comes to streaming videos, getting things trending and getting song requests played on the radio. And if a feature gets a lot of clicks, other magazines will copy it. That's how it spreads."

The fans are actively held responsible for a band's success. "That's quite explicit. You get instructions on how to stream properly for more influence - there are entire tutorials on Twitter." It has a lot to do with the K-pop industry: a band's success is determined by viewers' votes on Korean TV shows where bands can win prizes and by how often their song is streamed on YouTube.

Although all the music is freely available online, fans still buy the albums. "I try and collect as many as possible," says Michaela Fikáková (18, Linguistics). Not everything, because they're expensive - usually between twenty and thirty Euros. "But there's more to them than just a CD in a plastic box. Sometimes, there's a big book, she says. "K-pop is very visual. They don't just sing a song, it's a whole concept, a work of art. You get a photo album with pictures of the band members and glossy photos. It's important: people collect and swap pictures." In addition, every K-pop band has its own colours and they sell specifically designed glow sticks to take to concerts.

The online community of fans, the

fandom, is extremely active and even has its own lingo. A stan is a fan, a bias is your favourite member of the band, and a comeback means that a new album will be out. Fikáková is a "multi": "I support several bands. I like underrated bands, ones that aren't mainstream, but if someone attacks my band, I'll fight back."

Sometimes, you see, the online fan culture can erupt into fierce tribal battles: "Fanwars, they're called", explains Van Lambalgen.

"It can get quite violent. People will totally trash other people online. It's cyber-bullying, but it's not right. There's no shame in really liking something. Why is it acceptable to be football-mad, but not to like a band?"

Vermunt: "There's a good side to it, too. Because of K-pop, I've learnt lots of things about East-Asian cultures in general. Let's be honest: at secondary school, you learn hardly anything about the East."

BTS's show in Amsterdam sold out in less than thirty minutes.

K-controversy

The K-pop industry is worth billions, but is not free of controversy. Only recently, two well-known stars, Sulli and Goo Hara, committed suicide, spawning discussion about the amounts of pressure on K-pop stars and about their fans' behaviour. Sulli was bombarded with messages from angry fans because she decided not to wear a bra anymore and for a livestream where she drank an alcoholic beverage.

Every day, there are hundreds of candidates queuing to do auditions for the Korean record companies, hoping to be accepted as a "trainee" and perhaps become superstars like their idols. If trainees get a contract with a record company, they are subjected to a rigorous programme of singing, dancing and language lessons which can last up to ten years to prepare them for their debut. There is no lower age limit for trainees; some start as young as thirteen. The record companies control the trainees' love lives, their diets, their appearance and their behaviour. Some record companies make the stars pay for the coaching once they have made their debut, leaving them with very little income.

Oorlog is beter dan bankhangen

Leidse troepen bereiden zich voor op het NK Risk

Zaterdag wordt in Rotterdam het NK Risk gehouden. In Dranklokaal De WW vond zondag de Leidse voorronde plaats. Tip van de kenners: kies roze.

DOOR VERA ARNTZEN Marieke Mohaboe (24, strafrecht en rechtspsychologie), die zojuist nog Centraal Afrika heeft veroverd, is strijdlustig: 'Ik val Mongolië aan vanuit Japan.' Kolonisatie, veldslagen en Pyrrusoverwinningen wisselen elkaar in rap tempo af, zondagmiddag in Dranklokaal De WW. Het is de Leidse voorronde voor het NK Risk.

De winnaars mogen aankomende zaterdag aantreden in de finale die wordt gehouden in de Rotterdamse Van Nellefabriek. Organisator Thijs Ramondt (29, international business aan HSL): 'Er doet 700 man mee. Het is de eerste wereldrecordpoging Risk voor het Guinness Book of Records. Het record van Monopoly staat op 600 spelers' Het NK bestaat uit drie rondes, en de winnaar van de voorronde mag de eerste overslaan.

Elf mannen en één vrouw zitten geconcentreerd achter landkaarten met felgekleurde continenten. Ramondt, die vroeger hele herfstvakanties Riskend doorbracht: 'We gebruiken het oude spel, uit de jaren tachtig, met driehoekjes in plaats van modelpoppetjes.' Tot tevredenheid van deelnemer Koen van Rooden (24, international business): 'Bij de nieuwe heb je geen eigen opdracht, minder leuk.' Toch heeft hij in zijn studentenhuis

Risk-fanaten in Dranklokaal De WW: 'Bordspellen zijn underrated.' Foto Marc de Haan

verschillende versies: 'We hebben vier Riskspellen, waaronder die van *Lord of the Rings* en *Game of Thrones*.'

Bij zijn huisgenoot gaat het dubbelen - dat bepaalt het succes van een aanval - ondertussen niet van een leien dakje. Marijn Bouwer (20, pedagogische wetenschappen) 'Ik heb vijf keer achter elkaar alleen

maar enen gegooid en ben nu redelijk wat mannetjes kwijt.'

Bouwer is niet de enige die het zwaar te verduren heeft. Binnen afzienbare tijd zijn twee medespelers weggeveegd. Mohaboe verontschuldigt zich: 'Het was niet zomaar. Het is zeker gezellig, maar je merkt het fanatisme. Iedereen wil overduide-

lijk winnen.' Al na anderhalf uur is de wereldstrijd beslist. Mohaboe vervult haar opdracht, Azië en Zuid-Amerika veroveren, als eerste. 'De speler tegenover mij is uit Azië getrokken om iemand anders te vermoorden waardoor ik dat continent kon pakken. Dat is meestal mijn tactiek: eerst een klein continent en

daarna een eindsprint.'

Is het toeval dat de enige vrouw wint? Mohaboe: 'Ik ben heel competitief, dat helpt. Maar ik denk dat je als vrouw wel minder dreigend overkomt. Ze waren totaal niet bezig met wat mijn opdracht zou kunnen zijn. Ik vind dat *social deduction*-element het leukste: een beetje manipuleren en op mensen inspelen.' Van Rooden koos bewust roze: 'Dat valt minder op. Rood komt heel agressief over.' Ramondt: 'In de eerste helft van het spel deed bij beide spellen roze het opvallend goed.' De roze speler van het andere bord vergaakt het in de eindstrijd minder rooskleurig. Pim Vertong (24, electrotechniek): 'Ik had gewoon zin in roze vandaag. Het is niet zo dat ze me daarom minder moeten hebben, ik word flink getarget.'

Mohaboe kan niet naar het NK en ook de huisgenoten van Rooden en Bouwer laten afweten: 'We hebben de dag ervoor een verlaat kerstdiner dus negen uur 's ochtends redden we nooit.'

De hoop is gevestigd op andere Leidse bordspelfanaten, al dan niet in de dop. Van Rooden: 'Mensen zouden meer bordspellen moeten doen, het is underrated. Je kan lekker Netflixen maar je kan ook om tafel gaan zitten met een bordspelletje en een biertje erbij.' Bouwer beaamt dat: 'Het geeft meer voldoening dan op de bank hangen.'

NK Risk, Van Nellefabriek Rotterdam, zaterdag 18 februari, 9.00u, zie www.nkrisk.nl

Lachen tot in het graf

Aanstormende cabaretiers hopen op een plek in de finale

De audities voor Leids Cabaret Festival zijn begonnen. Wie wordt de nieuwe Najib Amhali? 'Vorige keer was het allemaal een beetje *too much*.'

DOOR ELSE VANDER STEEG 'Londen, Praag, Meppel, ik ben overal geweest', zingt Yuri Disseldorp van duo De Vriendendienst. Zondag deed het duo mee aan de audities van het Leids Cabaret Festival, in de Leidse Lente.

Na hun optreden pakt Disseldorp alsnog de microfoon af van presentator Martijn Kardol, de winnaar uit 2016. 'Nog één vraagje: we zijn arme artiesten en moeten zo nog terug naar Amsterdam, dus als iemand ons daarmee wil helpen - we zitten zo aan de bar.'

De acts zijn gevarieerd: van een enkele monoloog, tot een combinatie van korte sketches, tot muziek. Terugkerende thema's: mindfulness, zelfbewustzijn en de dood.

Voor Disseldorp en Peer Thielen, de andere helft van De Vriendendienst, is cabaret een carrière. Maar dat is geen vereiste voor deelname. Marieke Groen, die de middag opent, werkt normaal in het speciaal onderwijs en de Antwerpse Arno Moens is acteur van beroep.

De Leidse Lente biedt een ontspannen podium: het publiek zit aan tafeltjes en op banken terwijl de auditanten bezig zijn. Maar dat betekent niet direct succes: soms blijft het doodstil

Marieke Groen, die de middag opent, werkt normaal in het speciaal onderwijs. Foto Marc de Haan

na een grap. Deelnemers worden direct voor de leeuwen gegooid: de zaal zit overvol, er staan al mensen en het wordt per act drukker.

Na hun optreden zit De Vriendendienst op fusten in twee maga-

zijnkarren op de gang na te praten. 'Het publiek was heel ontvankelijk, ze hadden het naar hun zin', zegt Disseldorp. 'Onze droom is om in Carré te staan', vult Thielen aan. 'Mensen aan het lachen maken. Als zij zich verma-

ken, zijn wij tevreden.'

Volgende maand vindt de 42e editie van het festival plaats. Aan eerdere edities deden grote namen mee, zoals Najib Amhali, Erik van Muiswinkel, Sanne Wallis de Vries en Kees Torn.

'Laten we de zonnegroet doen. HALLÓÓ, HALLÓÓ! DAG ZON!' roept Arno Moens. 'Dit is de tweede keer dat ik meedoe', vertelt hij naderhand. 'De vorige keer was ik niet door: ik kreeg als commentaar dat het allemaal een beetje *too much* was, dus ik heb het nu wat rustiger gehouden.' Moens hoopt door het Leids Cabaret Festival meer tijd aan komedie te kunnen besteden. 'Dat doe ik al sinds mijn jeugd, maar ik heb journalistiek gestudeerd en ben acteur geworden. Nu ik dat een tijdje gedaan heb wil ik me weer op komedie focussen.'

Komende zondag is de tweede auditieronde, gevolgd door voorrondes en als hoogtepunt de finale in de Leidse Schouwburg. Uiteindelijk worden drie prijzen uitgereikt, waaronder sinds 2019 een studentenprijs. Hiervoor bestaat de jury uit vier leden van studentenverenigingen Minerva, Augustinus, Quintus en SSR. De winnaar van de studentenprijs wint een optreden tijdens de El Cid.

Zondag beslist de jury welke acht van de vijftien acts doorgaan naar de voorrondes. Het doel voor De Vriendendienst: winnen. En daarna door. Disseldorp: 'We willen gewoon spelen, cabaret is ons vak. Ik blijf het doen tot ik in een Ikea-kast onder de grond lig.'

Tweede auditie Leids Cabaret Festival, zondag 19 januari, Leidse Lente, 13 uur. Zie voor alle data: <https://leidscabaretfestival.nl>

Het Clubje

V.l.n.r.: Lena Dessecker, Burt van Dinter, Ashyla Donné, Max Schenk en Wendel Waisvisz. Foto Taco van der Eb

‘Koffiegevers zijn *life savers*’

Barista's van Café UB 

Ashyla Donné (23, klinische neuropsychologie): ‘Ik drink geen koffie. Ik ben er nooit aan begonnen en waarom zou ik in godsnaam beginnen als ik het niet nodig heb?’

Burt van Dinter (27, afgestudeerd in public administration): ‘Mijn favoriete koffie is een cortado, een mini-cappuccino.’

Max Schenk (25, klinische psychologie): ‘Ik drink het liefst gewoon Americano, een espressoshotje met heet water erbij. Op mijn kamer zet ik koffie met alleen een filter en giet het water er langzaam op, daar wordt het lekkerder van. Als de bonen versgemalen zijn, zoals hier, proef je dat wel. Het is een kunst.’

Donné: ‘Ik werk vaak tot sluit, dan blijven er onbekenden met hun koffie hangen om een praatje te maken.’

Van Dinter: ‘Het personeel van de UB

dat ’s ochtends vroeg langskomt ken ik vrij goed. Met mensen van wie ik de naam niet eens weet, bespreek ik diepgaande onderwerpen.’

Schenk: ‘Voor veel door hun tentamen vertwijfelde studenten zijn we een *life saver*, degene die hen koffie geeft. Soms voel je hun dankbaarheid. Ik kom oorspronkelijk uit Duitsland en als ik zie dat iemand een Duitse bankpas heeft of het hoor, praat ik in het Duits en zijn ze heel verbaasd.’

Van Dinter: ‘De UB-duif? Piet is naar binnen gehupt op een mooie dag, begin 2019, en als je ’m met rust laat is ie rustig. Wij duwen ’m niet naar buiten, want hij komt toch terug.’

Schenk: ‘We zijn hier allemaal via een uitzendbureau, maar het voelt vast. Je moet wel dapper genoeg zijn.’

Donné: ‘Ik studeerde hier drie jaar en

kende alle gezichten al, dat was intimiderend. Ik ben een dag ingewerkt, met ‘dit zijn alle coffies die we hebben’ en de volgende keer was het ‘sterkte’. We hebben een groepsapp waarin je kunt vragen hoe een speciale koffie ook alweer moest.’

Van Dinter: ‘Er hangt een hele leuke sfeer. Iedereen wordt een soort van vrienden met elkaar. Laatst waren we voor het uitgaan bij onze Syrische collega Ayman en hebben we Syrisch gedanst met de mannen, in een rondje.’

Donné: ‘Ook komisch: de manager komt heel vaak bij mij klussen. Ik ben onlangs verhuisd en hij heeft een betonboor.’

Van Dinter: ‘Er zijn op vrijdag- en zaterdagavond altijd teamleden in de stad en de ochtendienst wordt wel eens gemist. Dan wordt er in de app na ope-

ningstijd gevraagd wie er zo snel mogelijk naar de UB kan komen.’

Donné: ‘Patroontjes maken met melk moet je leren. Ik kan hartjes.’

Van Dinter: ‘Het heet *latte art*. Op drukke dagen wordt hier bijna 1000 koffie gemaakt dus je hebt mogelijkheden om te oefenen. Onze collega Ayman is daar erg goed in en is een *show-off*. Hij ging ooit naar een verkleedfeest als Alladin en nam het bloedserieus, en nu staat er Alladin op zijn naamkaartje. Officieel moet iedereen er een dragen maar ik doe dat niet. Na twee jaar hier werken word ik in de Kroeg of de Next nog geregeld aangesproken. Mensen doen alsof we goede vrienden zijn, slaan een arm om me heen en beginnen een heel verhaal. Je bent je anonimiteit wel kwijt.’

DOOR VERA ARNTZEN

Column

Budgetski n

Eén van de jongens heeft zelfs een traantje weg moeten pinken, toen wij de appartementen in het door onze studentenvereniging vrijwel volledig afgehuurde Franse bergdorp betraden. Wie een skivakantie met pap en mam in Zermatt, Courchevel of Lech gewend is, zal even moeten slikken bij aankomst tijdens zo’n budgettrip naar de Alpen.

Die begon als een schoolreis, in een over Luxemburg rijdende dubbeldekker, alwaar sloffen sigaretten werden ingeslagen alsof we maanden op poolexpeditie gingen. De faciliteiten in het appartement hielpen in ieder geval die illusie in stand te houden: wij vakantiegangers lagen op keiharde matrassen en onder kriebelige dekens, als van een failliete manege afkomstig. Om de dinerkosten te kunnen drukken was een veredelde speelgoedkeuken ingebouwd, bestaand uit een wasbak met daarnaast een tweepits inductiekookstel, zo krachteloos, dat je je handen er nog niet aan branden kon. Prettiger was ons balkonnetje, armetierig maar op de zon, die in effectieve samenwerking met vroege fanatiekelingen alle pistesneeuw rond het middaguur al tot een remmende moes had vormalen.

Voor de uitslapers zat er daarom niets anders op dan zich met bonkend hoofd opnieuw tot het van huis meegenomen elite-duo der binnenlands gedestilleerde dranken te richten. Lekker goedkoop, en broodnodig bovendien, omdat er in ons gezelschap nogal wat gebroken harten gestut moesten worden. Vanaf een uur of vijf volgde natuurlijk gewoon Leiden op locatie, waar kon worden betaald met oplaadpassen, zodat men het geleende maandgeld niet al te opzichtig zag verdampen. Daar, buiten, met zon, muziek en de ander, kwamen we tot de kern van zo’n reis: veel meer dan elkaar hebben we niet nodig. Wie het ondanks de *j gerbombs* toch te koud kreeg, kon in  n ruk door naar de dampende ondergrondse feestkelder, waarvan de ingang door twee lijvige bewakers werd geflankeerd. Een grote bek beantwoordden zij direct met het waarschuwingsgeknetter van hun stroomstootwapen.

Om de roefbouw op het eigen lichaam te onderbreken, en nu eens fris de berg op te gaan, besloten twee kamergenoten halverwege de vakantie nuchter in hun stapelbed te gaan liggen. Dat hadden ze beter niet kunnen doen. Tot vroeg in de ochtend werden ze wakker gehouden door onophoudelijk geschreeuw en gegiechel van medestudenten, die hun jongste veroveringen door de onwelriekende gangen richting hun stenen bedden sleurden.

Afgepeigerd en berooid namen we ten slotte de bus terug naar Leiden Lammenschans. Zelfs van de stoerste gezichten viel af te lezen: was dit maar echt een schoolreisje, dan wachtte mij in plaats van een doorleefd studentenhuus nu het zalvende decor van het ouderlijk nest.

IVO VERSEPUT is student geschiedenis

Bandirah

